

- ➔ ***А. Кофанов, О. Кобилянський, О. Кофанова***
**ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ КРИМІНАЛІСТИЧНОГО
ДОСЛІДЖЕННЯ ХОЛОДНОЇ ЗБРОЇ ТА СХОЖИХ
З НЕЮ ПРЕДМЕТІВ (ПРИСТРОЇВ)**
- А. Кофанов, О. Кобилянський, О. Кофанова
КРИМІНАЛІСТИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ХОЛОДНОЇ ЗБРОЇ
 - А. Кофанов, О. Кобилянський, О. Кофанова
ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА КРИМІНАЛІСТИЧНОГО
ДОСЛІДЖЕННЯ ХОЛОДНОЇ ЗБРОЇ
 - А. Кофанов, О. Кобилянський, О. Кофанова
ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ КРИМІНАЛІСТИЧНОГО
ДОСЛІДЖЕННЯ ХОЛОДНОЇ ЗБРОЇ ТА СХОЖИХ
З НЕЮ ПРЕДМЕТІВ (ПРИСТРОЇВ)
 - А. Кофанов, О. Кобилянський, О. Кофанова
МЕТОДОЛОГІЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ
КРИМІНАЛІСТИЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ ХОЛОДНОЇ
ЗБРОЇ ТА СХОЖИХ З НЕЮ ПРЕДМЕТІВ (ПРИСТРОЇВ)
 - П. Біленчук, А. Кофанов, О. Кобилянський
КРИМІНАЛІСТИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ НАБОЇВ ДО
ГЛАДКОСТВОЛЬНОЇ ВОГНЕПАЛЬНОЇ ЗБРОЇ
 - А. Кофанов, В. Арешонков
МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ДОСЛІДЖЕННЯ ДЕЯКИХ ВИДІВ
САМОЗАРЯДНОЇ (АВТОМАТИЧНОЇ) ВОГНЕПАЛЬНОЇ ЗБРОЇ
 - А. Кофанов, В. Арешонков
ЗРАЗКИ ЕКСПЕРТНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
 - А. Кофанов, В. Арешонков
ТЛУМАЧНИЙ СЛОВНИК КРИМІНАЛІСТИЧНОГО
ЗБРОЄЗНАВСТВА
 - П. Біленчук, А. Кофанов, О. Кобилянський
УКРАЇНСЬКЕ МИСЛИВСТВОЗНАВСТВО
 - А. Кофанов
КРИМІНАЛІСТИЧНЕ ЗБРОЄЗНАВСТВО

**ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ
КРИМІНАЛІСТИЧНОГО
ДОСЛІДЖЕННЯ ХОЛОДНОЇ
ЗБРОЇ ТА СХОЖИХ З НЕЮ
ПРЕДМЕТІВ (ПРИСТРОЇВ)**

**«НАУКОВА БІБЛІОТЕКА КРИМІНАЛІСТА»
презентує підручники, монографії, навчальні
посібники в таких галузях знань:**

- Серія «Людина, право, суспільство»
- Серія «Економіка, фінанси, право»
- Серія «Безпека людини, суспільства, держави»
- Серія «Національна і міжнародна безпека»
- Серія «Міжнародне співробітництво»
- Серія «Мас-медіа»
- Серія «Криміналістична освіта XXI століття»
- Серія «Криміналістична наука в цивільному, арбітражному та кримінальному процесі»
- Серія «Міжнародна і вітчизняна злочинність»
- Серія «Запобігання, протидія, розслідування злочинів»
- Серія «Автоматизація, комп'ютеризація, інформатизація»
- Серія «Збросзнавство і мисливствознавство»
- Серія «Інформація+Інтелект+Інновація»
- Серія «Електронна фотографія»
- Серія «Криміналістичне забезпечення»
- Серія «Культура, мистецтво, право»
- Серія «Власність, земля, право»

Навчальне видання

Андрій Віталійович КОФАНОВ
Олег Леонідович КОБИЛЯНСЬКИЙ
Олена Сергіївна КОФАНОВА

**ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ
КРИМІНАЛІСТИЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ
ХОЛОДНОЇ ЗБРОЇ ТА СХОЖИХ З НЕЮ
ПРЕДМЕТІВ (ПРИСТРОЇВ)**

Методичні рекомендації

В авторській редакції

Підписано до друку **06.06.2013.**
Формат 60×84. Папір офсетний.
Тираж 300 прим.

Видавництво УкрДГРІ
Р.с. серія ДК № 182 від 18.09.2000 р.
04114, м. Київ-114, вул. Автозаводська, 78

Адреса редакції та п/п: інформаційно-видавничий відділ УкрДГРІ
04114, м. Київ-114, вул. Автозаводська, 78
Тел.: 206-35-18; тел./факс: 430-41-76
E-mail: mru@ukrdgri.gov.ua

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПІДГОТОВКИ
СЛІДЧИХ І КРИМІНАЛІСТІВ
КАФЕДРА КРИМІНАЛІСТИЧНИХ ЕКСПЕРТИЗ

А.В. КОФАНОВ
О.Л. КОБИЛЯНСЬКИЙ
О.С. КОФАНОВА

**ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ
КРИМІНАЛІСТИЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ
ХОЛОДНОЇ ЗБРОЇ ТА СХОЖИХ З НЕЮ
ПРЕДМЕТІВ (ПРИСТРОЇВ)**

Методичні рекомендації

Київ 2013

X 629.4
K 74

Схвалено та затверджено кафедрою криміналістичної техніки навчально-наукового інституту підготовки слідчих і криміналістів Національної академії внутрішніх справ (протокол № __ від __. __.2013 року).

Рецензенти:

Біленчук П.Д., к.ю.н., доцент, доцент кафедри Правосуддя Київського національного університету імені Тараса Шевченка
Федченко В.В., заступник начальника Науково-дослідного експертно-криміналістичного центру при ГУ МВС України в м. Києві, підполковник міліції

Кофанов А.В., Кобилянський О.Л., Кофанова О.С.

K 74 Практичні аспекти криміналістичного дослідження холодної зброї та схожих з нею предметів (пристроїв). – Методичні рекомендації. – К.: УкрДГРІ, 2013. – 40 с. – (Серія «Зброезнавство і мисливствознавство»).

У методичних рекомендаціях висвітлюються особливості практичних аспектів криміналістичного дослідження холодної зброї та конструктивно схожих з нею виробів, розкриваються методичні особливості дослідження клинкової, метальної та інших видів сучасної холодної зброї. Значну увагу приділено сучасній проблематиці зазначеного виду дослідження...

Для співробітників експертної служби та інших підрозділів органів внутрішніх справ, студентів і викладачів юридичних навчальних закладів.

X 629.4

© Кофанов А.В., Кобилянський О.Л., Кофанова О.С.
© Навчально-науковий інститут підготовки слідчих і криміналістів НАВС, 2013.

ПЕРЕДМОВА

Сьогодення розвитку українського суспільства вимагає розробки дієвої і прагматичної концепції формування держави, а тому в даний час особливої актуальності, новизни та практичної значимості набувають питання розбудови суверенної, демократичної, соціальної і правової держави, яка повинна забезпечити всебічну охорону прав і свобод людини та громадянина (ст. 1, 3, 17, 19 Конституції України). В Конституції України, зокрема в ст. 3 зазначається, що «Людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю. Права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави. Держава відповідає перед людиною за свою діяльність. Утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави». Таким чином, основний закон нашої держави визначає доктринальні засади пріоритетного розвитку теорії та методології, дипломатії і культурології, політики та стратегії як в діяльності органів законодавчої, виконавчої і судової влади, так і в діяльності громадських організацій.

Загрозою прав і свобод є кримінальна злочинність, що використовує різноманітні види зброї: холодну, вогнепальну, пневматичну, газову, електричну тощо.

Кримінальна статистика обігу холодної зброї, як нашої країни, так і інших країн світу свідчить, що багато холодної зброї перебуває у незаконному обігу.

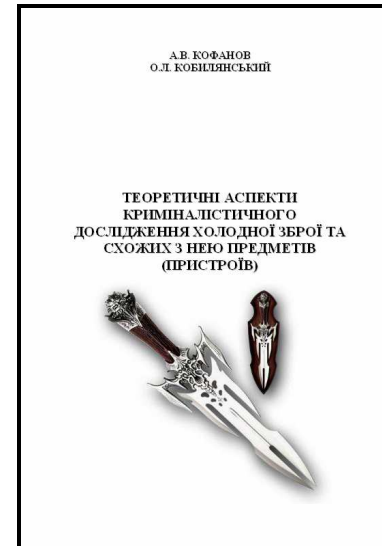
Спеціалісти справедливо зазначають, що основними незаконними джерелами постачання зброї сьогодні перш за все є: виготовлення «умільцями» на виробництві або у підпільних майстернях зброї у досить великій кількості.

Зростання потенціалу криміналістики, її вплив на правоохоронну практику, сприяє вирішенню багатьох проблем.

Однією з важливих проблем, яка потребує свого вирішення є сучасні криміналістичні вимоги щодо визначення, класифікації та дослідження холодної зброї. Вирішенням даної проблеми займається нова галузь криміналістичної техніки – криміналістичне дослідження зброї і слідів її застосування.

Сучасний арсенал зброї, який сконструйований і накопичений людством включає в себе великий асортимент різних видів зброї. Сьогодні такий арсенал включає холодну, пневматичну, електричну (електрошокові пристрої) і масового ураження (ядерну, хімічну, біологічну тощо).

На сьогоднішній день, як у законодавстві, так і в науковій літературі, нажалі немає чіткого визначення поняття зброя. Це наглядно свідчить про актуальність до цих пір питання, що взагалі вважати зброєю. Більшість

Кофанов А.В., Кобилянський О.Л.

Теоретичні аспекти криміналістичного дослідження холодної зброї та схожих з нею предметів (пристроїв). – Методичні рекомендації. – К.: УкрДГПІ, 2013. – 46 с. – (Серія «Зброєзнавство і мисливствознавство»).

У методичних рекомендаціях висвітлено кримінально-правове та криміналістичне визначення холодної зброї, системи її класифікації, будову та призначення основних частин холодної зброї.

Для курсантів, студентів, слухачів і викладачів юридичних навчальних закладів.

Кофанов А.В., Кобилянський О.Л.

Методологічні та методичні аспекти криміналістичного дослідження холодної зброї та схожих з нею предметів (пристроїв). – Методичні рекомендації. – К.: УкрДГПІ, 2013. – 40 с. – (Серія «Зброєзнавство і мисливствознавство»).

У методичних рекомендаціях висвітлено предмет, об'єкт, методику криміналістичної експертизи холодної зброї, криміналістичні та техніко-криміналістичні вимоги до холодної зброї й особливості дослідження найбільш розповсюджених видів холодної зброї.

Для курсантів, студентів, слухачів і викладачів юридичних навчальних закладів.

классификация. – М.: Спарк, 2001.

12. Порядок проведення та оформлення експертних досліджень : метод. реком. / [розробники В.С. Печніков та інші] – К.: ДНДЕКЦ, 2004.

13. Подшибякин А.С. Теория и практика криминалистического исследования холодного оружия (уголовно-правовой и криминалистические аспекты): дис ... кандидата юрид. наук : 12.00.09 / А.С. Подшибякин. – Саратов, 1975.

14. Подшибякин А.С. Криминалистическое учение о холодном оружии: дис ... доктора юрид. наук в форме науч. докл.: 12.00.09 / Подшибякин А.С. – М., 1997.

15. Попенко В.Н. Маскированное холодное оружие / Попенко В.Н. – М.: Богучар, 1994.

16. Попенко В.Н. Метательное холодное оружие. – М.: Красногорск : АОЗТ Богучар, 1993.

17. Ручкин В.А. Оружие и следы его применения. Криминалистическое учение / В.А. Ручкин. – М.: Юрлитинформ, 2003.

19. Садченко О.О. Криміналістичне дослідження холодної зброї [Текст]: навч. посіб. / [О.О. Садченко, В.В. Назаров, О.В. Шведова, О.С. Кофанова]. – К.: НАВС, 2010. – 272 с.

розроблених науковцями визначень поняття і класифікації зброї, що наводяться в різних джерелах інформації, розроблено з урахуванням широкого кола різних об'єктів, що не могло не надати цьому визначенню досить загального, абстрактного характеру. Визначаючи, які об'єкти розуміються в наукових джерелах під зброєю, автори таким формулюванням припускають наявність або можливість появи інших визначень і тлумачень цього терміну.

Низка небезпечних кримінальних правопорушень (убивств, розбійних нападів тощо) відбувається із застосуванням зброї, або інших предметів, що використовуються як зброя. Особливу небезпеку складають кримінальні правопорушення, спосіб вчинення яких пов'язаний із застосуванням холодної зброї, оскільки вона найбільш поширена, доступна у виготовленні широкому колу осіб і зручна для прихованого носіння і несподіваного застосування. У зв'язку з цим законодавством України передбачена кримінальна відповідальність за незаконне носіння, виготовлення та збут холодної зброї (ч. 2 ст. 263 КК України).

Крім того, у низці складів кримінального правопорушення наявність холодної зброї є їх елементом або кваліфікуючою ознакою (ч. 3 ст. 206 КК України).

Правильна кваліфікація протиправних дій багато в чому залежить від того, наскільки правильно буде встановлена групова приналежність предмета – речового доказу з метою віднесення його до холодної зброї, встановлення його виду (різновиду), у тому числі і по способу виготовлення. Різноманіття видів і різновидів холодної зброї, специфіка конструкції, форми, розмірів та інших характеристик кожного з них вимагають великих і глибоких спеціальних пізнань в сфері його криміналістичної оцінки й у багатьох випадках названі питання можуть бути вирішені за допомогою криміналістичної експертизи.

РОЗДІЛ 1

ПІДГОТОВКА ДО ДОСЛІДЖЕННЯ ХОЛОДНОЇ ЗБРОЇ ТА ХАРАКТЕРИСТИКА ЙОГО ЕТАПІВ

Методику експертного дослідження холодної зброї утворює сукупність застосовуваних у певній послідовності найбільш ефективних наукових прийомів криміналістичного дослідження холодної зброї.

Встановлення виду конкретного зразка холодної зброї як самостійний вид експертизи складається з певних визначених стадій. Найбільш загальним «кроком» дослідження є процес збирання та підготовки матеріалів. Даний процес збирання та підготовки матеріалів для проведення дослідження охоплюється такою стадією дослідження як попереднє дослідження. Крім того, специфічність дослідження слугує для встановлення конкретного зразка холодної зброї обумовлює наявність в процесі збирання та підготовки матеріалів для дослідження.

Мета попереднього дослідження є підготовка до детального дослідження. У більшості випадків кінцевий результат експертизи залежить від якості проведеного попереднього дослідження.

В підготовчій стадії експертизи визначаються завдання дослідження, прийоми і послідовність виконання їх. Ретельна підготовка до дослідження багато в чому визначає її кінцевий результат. В експертизі з метою дослідження холодної зброї завдання даної стадії полягає у такому:

- усвідомити завдання;
- вивчити обставини справи, визначити, чи повно подані на дослідження матеріали, перевірити, чи відповідають надані об'єкти зафіксованим в процесуальних документах;
- визначити стан наданих на дослідження об'єктів;
- виявити в процесі експертного огляду сліди на досліджуваній зброї, вивчити стан леза та інших частин, котрі підлягають дослідженню;
- з'ясувати умови зберігання холодної зброї, вид змін в період, що передував дослідженню;
- побудувати загальні експертні версії з урахуванням даних огляду об'єктів і вивчити обставини справи;
- визначити послідовність подальшої роботи, намітити, які прийоми і засоби варто застосувати.

Робота з даного виду дослідження починається з перевірки упаковки холодної зброї, з тим щоб переконатися в її наявності та цілісності, необхідно перевірити наявність перерахованих в постанові речових доказів, їх номерів, маркувальних позначень, якщо такі є, відповідність холодної зброї даним, зазначеним у супровідному документі.

Характер завдання й об'єм досліджень з'ясовуються шляхом ознайомлення з постановою (ухвалою) про призначення експертиз, що

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ І РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Конституція України : Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141; 2005. – № 2. – Ст. 44.
2. Кримінальний кодекс України : за станом на 5 квітня 2001 р. / Верховна Рада України. – Офіц. вид. – К. : Парлам. вид-во, 2001.
3. Про судову експертизу : № 4038-ХІІ за станом на 25 лютого 1994 р. / Верховна Рада України. – Офіц. вид. – К. : Парлам. вид-во, 1994.
4. Про судову практику в справах про викрадення та інше незаконне поводження зі зброєю, бойовими припасами, вибуховими речовинами, вибуховими пристроями чи радіоактивними матеріалами : № 3 за станом на 26 квіт. 2002 р. / Верховний Суд України. – Офіц. вид. – К. : Вісник Верховного Суду України, 2002. – №4 (32). – (Постанова Пленуму Верховного Суду України).
5. Криміналістичного дослідження холодної зброї та конструктивно схожих з нею виробів, затверджена рішенням розширеного засідання секції НКМР Міністерства Юстиції України з проблем трасології та судової балістики із залученням членів координаційної ради з питань судової експертизи. Протокол від 10.04.2009 року № 22. – К. : Міністерство Юстиції України, 2009. – (Методика).
6. Про внесення змін та доповнень до Інструкції про порядок виготовлення, придбання, зберігання, обліку, перевезення і використання вогнепальної зброї, боєприпасів до неї та вибухових матеріалів, затвердженої Наказом МВС України № 164 від 25.03.93. – К. : Міністерство внутрішніх справ України, 1993 – (Наказ МВС України).
7. Гросс Г. Руководство для судебных следователей как система криминалистики. – Новое изд., перепеч. с изд. 1908 г. – М.: ЛексЭст, 2002.
8. Дьяконов П.А. Экспертиза холодного и метательного неогнестрельного оружия: [курс лекций] / П.А. Дьяконов. – М.: Московский ун-т МВД России, 2007.
9. Зырянов В.В. Проблемы криминалистического оружейведения: автореф. дис. на соискание степени канд. юрид. наук: спец. 12.00.09 «Уголовный процесс, криминалистика, теория оперативно-розыскной деятельности» / В.В. Зырянов. – Омск, 1998.
10. Криміналістична техніка: Навч. Посібник / Кол. авторів; За ред. А. В. Кофанова. – К.: КИИ, 2006.
11. Кофанов А.В. Криміналістичне дослідження холодної зброї [Текст]: Конспект лекцій / [А.В. Кофанов, О.Л. Кобилянський, О.С. Кофанова]. – К.: УкрДГПІ, 2013. – 228 с.
11. Плескачевский В.М. Оружие в криминалистике: понятие и

побутового призначення, експерт повинен дати негативний висновок щодо приналежності зазначеного об'єкту до холодної зброї.

Однією з найбільших експертних помилок, що часто зустрічаються, при вирішенні питання про приналежність предмета до холодної зброї є формулювання необґрунтованих висновків. Ця помилка може бути допущена внаслідок того, що: а) ознаки об'єкта не досліджуються взагалі; б) досліджується лише частина ознак об'єкта; в) не дається оцінка виявленим ознакам.

У більшості зазначених висновків предмети віднесені до холодної зброї або предмети господарсько-побутового призначення без зазначення ознак, якими керувалися при цьому експерти. Замість зазначення конкретних ознак обмежувалися словами «за сукупністю характеристичних даних», тобто має ознаки, що у сукупності дають підставу вважати колючо-ріжучою холодною зброєю, виготовленою за типом мисливських ножів тощо. У багатьох інших висновках експерти вказували лише частину ознак, причому часто не характерних для даного різновиду холодної зброї.

З аналізу зазначених експертами у висновках ознак, якими керувалися при віднесенні предмета до холодної зброї, видно, що частіше за все зустрічалася ознака конструкції, форма предмета в цілому. Відносно фінських ножів ця ознака була зазначена в усіх випадках віднесення предмета до них.

Вирішення питання про ознаки холодної зброї, які наявні або відсутні у досліджуваному предметі, і питання про віднесення до холодної зброї заготовки, якщо завершити її виготовлення, також впливає з відповідей на перші питання. Віднісши предмет до холодної зброї, експерт повинен зазначити ознаки, на які він при цьому спирається.

Питання про те, чи була б заготовка холодною зброєю у закінченому стані, також залежить від наявності певних ознак холодної зброї. Якщо значна частина їх наявна й експерт робить висновок, що предмет є заготовкою певного типу холодної зброї, він може зробити висновок про те, що в закінченому стані предмет, буде холодною зброєю певного типу, наприклад, кинджалом.

Питання, чи не виготовлений наданий на дослідження предмет із спортивної або бойової зброї певного типу (спортивної шапи, бойової шаблі), виходячи з елементів конструкції зброї, що залишилися незмінними або несуттєво зміненими, дозволяє робити висновки про стан цих елементів. Звертається увага і на маркувальні позначення на предметі. Ці ознаки, в сукупності, як правило, дозволяють вирішувати питання про тип зброї, що піддавалася переробці.

містять питання, які ставляться на вирішення експертиз. При цьому вирішуються такі основні питання, наприклад:

– чи є наданий на дослідження об'єкт холодною зброєю, якщо так, то до якого виду (типу, моделі) він відноситься, конструктивні особливості, які маркувальні позначення він має (необхідно виявити всі маркувальні позначення та номери якщо такі наявні)?

– заводським, кустарним або саморобним способом виготовлена надана на дослідження холодна зброя?

– який вид (характер) пошкоджень, знаряддям якого виду (типу) вони залишені?

– які групові ознаки зброї, що залишили пошкодження: форма, розміри клинка, наявність одностороннього або двостороннього заточення леза?

– чи немає в зброї ознак, які можуть вказувати на те, що зброя піддавалася змінам, наприклад заміна леза, руків'я?

– чи могли бути нанесені пошкодження зброєю, наданою на дослідження (при вирішенні цього питання особливу увагу приділяють мікрослідам на зброї: волокна тканини, об'єкти біологічного походження)?

Часто, поряд з питаннями, що відносяться до дослідження холодної зброї, вирішуються класифікаційні завдання, і експерту-криміналісту ставляться питання, що відносяться до компетенції судово-медичної або судово-біологічної експертизи.

В більшості випадків разом з речовими доказами експерту надходять тільки постанови про призначення експертизи, які містять короткий виклад обставин справи, що стосуються предмета досліджень. Нерідко в постановках лише загалом викладається фабула справи. Зрозуміло, що глибоко усвідомити обставини справи за таких обставин неможливо.

Експертам необхідно ширше використовувати, коли це необхідно, права, надані їм процесуальним законом. В необхідних випадках необхідно вилучати матеріали, що містять інформацію про факти, які відносяться до експертизи, їх стан, умови зберігання холодної зброї.

Вивчивши обставини справи, експерт може судити про те, наскільки повно йому надані речові докази та чи усі питання поставлені на вирішення даного виду експертизи.

Після вивчення обставин справи експерт приступає до огляду досліджуваної холодної зброї. Оглядом встановлюється, розмірні характеристики, вага, чи є на лезі (волокна, кров тощо). В процесі огляду її для вивчення наявних на ній слідів і сторонніх часток використовуються оптичні прилади (мікроскопи серії «МБС», іноді – лупи). Якщо буде встановлено, що зброя потребує очищення, то попередньо необхідно сфотографувати її початковий вигляд.

РОЗДІЛ 2

ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ ДОСЛІДЖЕННЯ ХОЛОДНОЇ ЗБРОЇ

Методику дослідження холодної зброї і предметів, схожих на неї, розглянемо з огляду на стадії проведення дослідження у відповідності до методичних рекомендацій Державного науково-дослідного експертно-криміналістичного центру МВС України. При цьому, алгоритм вирішення експертного завдання органічно поєднується з вимогами «Методики криміналістичного дослідження холодної зброї та конструктивно схожих з нею виробів», яка була затверджена рішенням розширеного засідання секції НКМР міністерства Юстиції України з проблем трасології та судової балістики із залученням членів Координаційної ради з питань судової експертизи (протокол від 10.04.2009 року № 22).

Криміналістичні дослідження холодної зброї та предметів, схожих з нею, по суті є класифікаційними дослідженнями. Основним завданням таких досліджень є віднесення досліджуваного об'єкту до певної класифікаційної групи: типу, виду, моделі, зразка холодної зброї або до предметів господарсько-побутового, спортивного та іншого призначення.

Основним завданням методики дослідження холодної зброї є встановлення призначеності і придатності предмета для ураження цілі, і, відповідно, віднесення його до певної класифікаційної групи.

Методика проведення класифікаційних досліджень холодної зброї, як і інших видів криміналістичних досліджень, складається з таких стадій:

1. Попереднє дослідження;
2. Роздільне (детальне) дослідження;
3. Порівняльне дослідження об'єктів;
4. Експертний експеримент;
5. Оцінка результатів дослідження і формулювання висновків.

Особливістю цього виду дослідження є специфіка об'єктів – холодна зброя та предмети, що схожі з нею за будовою і зовнішнім виглядом. Тому дещо інший порядок проведення експериментальної стадії дослідження. Метою експертного експерименту є визначення достатності уражуючих властивостей предметів шляхом перевірки міцнісних властивостей їх конструкції в цілому при статичних та динамічних випробуваннях.

Детально розглянемо порядок і умови проведення дослідження об'єкту з метою віднесення його до холодної зброї. Усі дослідження повинні проводитись в лабораторних умовах із обов'язковим дотриманням вимог техніки безпеки, відповідно до досліджень холодної зброї.

Техніко-криміналістичні критерії визначення холодної зброї

Перш, ніж розглянути стадії проведення досліджень, необхідно

експертом.

Вирішення питання про приналежність предмета до холодної зброї, про тип, вид, зразок холодної зброї є єдиним процесом, оскільки висновок про приналежність предмета до холодної зброї робиться на підставі збігу ознак досліджуваного об'єкта з ознаками стандартних зразків або історично вироблених типів холодної зброї. Спочатку, як правило, аналізуються ознаки форми та інші ознаки конструкції досліджуваного об'єкта, а потім такі властивості, як міцність окремих частин предмета і конструкції в цілому, гострота.

Певну складність представляє аналіз ознак форми та інших конструктивних особливостей, через те що навіть стандартні зразки холодної зброї випускалися в різних модифікаціях, а саморобна зброя часто містить у собі ознаки не тільки різних зразків одного типу але і різних типів холодної зброї. Це пов'язано з тим, що саморобна зброя, як правило, виготовляється не зі зразків, а по пам'яті, і виготовлювачі часто надають виробу елементи конструкції, що бачили в інших типах зброї. Наприклад, фінський ніж часто виготовляється з обмежувачем. Порівняння форми та інших конструктивних особливостей досліджуваного об'єкта зі зразками холодної зброї експерт робить за зразками, наявними у довідкових посібниках і альбомах.

Встановивши збіг досліджуваного об'єкта з певним типом холодної зброї (кинджалом, фінським або мисливським ножом тощо) і проаналізувавши властивості, що виявилися в процесі огляду й експериментальних дій, експерт після оцінки сукупності ознак, що збігається, робить висновок.

Коли саморобний ніж має ознаки декількох типів холодної зброї, то висновок про тип зброї робиться на підставі більшості ознак із поясненням, що інші ознаки свідчать про відступ від конструкції стандартних зразків.

Якщо досліджуваний об'єкт хоча і містить ознаки холодної зброї (форма і матеріал ручки тощо), але визначальні ознаки (матеріал, форма і міцність клинка, вага ударної частини тощо) не збігаються з відповідними ознаками холодної зброї, відповідно деякі експерти, відмовляються дати висновок мотивуючи це тим, що «не має достатніх ознак холодної зброї». Варто робити категоричний висновок, що предмет не відноситься до холодної зброї, оскільки «не має достатніх ознак», відповідно предмет не є холодною зброєю.

Інша справа, якщо досліджується незавершений виріб (клинок без руків'я або свинцева плашка без отворів). Ці об'єкти не мають всіх ознак зброї, але якщо значна частина ознак характерна для певного типу холодної зброї, то робиться висновок, що предмет є заготовкою певного типу холодної зброї. Тільки в тому випадку, коли заготовка містить недостатню кількість ознак холодної зброї або є закінченим виробом

визначити механізм і міцність утримання в руці. Останнє залежить від розмірів і форми руків'я, хоча зручність утримання в руці визначається експериментальним шляхом.

Якщо об'єктами дослідження є складані ножі, то описується механізм і спосіб розкриття ножа, а також характер фіксації клинка в бойовому положенні. У мисливських ножів, що відносяться до холодної зброї, повинен бути спеціальний фіксуючий пристрій, що утримує клинок у відкритому положенні.

Якщо на досліджуваному об'єкті є фірмові знаки, клейма, написи, то необхідно їх описати. Варто мати на увазі, що правопорушники, виготовляючи зброю, іноді самі ставлять на ній знаки, що нагадують заводське клеймо. У таких випадках завжди необхідно вказувати ознаки, за якими можна зробити висновок про саморобне виконання знака. Недотримання цього призведе до прогалини в описі, помилки у висновку.

Необхідно завжди описувати пошкодження, наявні на предметі, їх локалізацію. Предмети, що мають значні пошкодження, не можуть бути віднесені до справної зброї.

При огляді й описі ударно-дробильної зброї, крім її розмірів вказується вага всього предмету (надолонника, кастета) або його ударної частини (кистеня).

Після огляду й опису об'єкта з ним проводяться певні дослідження: на визначення матеріалу клинка, на міцність клинка, на зручність обхвату ручки і зручність нанесення ударів досліджуваным предметом.

Матеріалом для виготовлення клинка ножів, як правило, служить сталь, хоча можуть використовуватися і різні сплави. Одним із способів диференціації матеріалу клинка є магнітна проба, здійснювана за допомогою постійного магніту.

Міцність клинка при дослідженні на гнучкість визначається за допомогою динамометра або вантажу вагою 5 кг. Суть дослідження полягає в тому, що якщо після впливу на кінчик клинка сили 5 кг клинок буде значно вигинатися або зберігати деформацію, то робиться висновок про недостатню міцність клинка або конструкції ножа в цілому. З цією метою рекомендується кинути ніж декілька разів на підлогу. Якщо він зроблений із неміцного металу, то зламається. Такі ножі, що не витримали досліджень, до холодної зброї відносити не можна.

Зручність обхвату руків'я і нанесення ударів перевіряються експериментальним шляхом. Нанесення ударів по твердій поверхні (соснова дошка) здійснюється з дотриманням правил безпеки (на руку одягають рукавичку з брезенту або іншого міцного матеріалу). Перевіряється чи не зсковзує рука з ручки на клинок, чи немає небезпеки для руки. Одночасно перевіряється міцність клинка і конструкції в цілому.

Наступною стадією дослідження є аналіз виявлених ознак об'єкта. Аналіз ознак проводиться в залежності від того, які питання вирішуються

опанувати знання щодо техніко-криміналістичних критеріїв визначення холодної зброї. Цього вимагає специфіка об'єктів дослідження, оскільки зразки холодної зброї та схожих з нею предметів побутового чи іншого призначення набули великого розмаїття, і, відрізняють їх лише незначні конструктивні і розмірні характеристики. Як уже зазначалось раніше, не всякий предмет, хоча і схожий за будовою з відомими зразками холодної зброї, може відноситися до неї. Будь-який предмет, для віднесення його до того, чи іншого виду холодної зброї, повинен мати загальні криміналістичні ознаки призначеності і придатності для нанесення ушкоджень характерним для нього способом дії. Наприклад, ніж повинен мати колюче-ріжучі властивості, а кийок – ударно-дробильні. Вченими криміналістами, науковцями і практиками був опрацьований багаторічний досвід досліджень холодної зброї і схожих з нею предметів. На підставі цього були узагальнені параметричні і конструктивні особливості всього різноманіття холодної зброї, які і були покладені у визначення техніко-криміналістичних вимог до холодної зброї.

На сьогодні техніко-криміналістичні вимоги знайшли своє відображення в конкретному документі – «Методиці криміналістичного дослідження холодної зброї та конструктивно схожих з нею виробів». Отже, техніко-криміналістичні вимоги визначають конкретні мінімальні параметри і конструктивні особливості, які повинен мати предмет для віднесення його до холодної зброї. У цьому розділі розглядаються загальні техніко-криміналістичні вимоги, які притаманні усім видам холодної зброї. Невідповідність досліджуваного об'єкта визначеним криміналістичним вимогам, є підставою для віднесення його до побутових пристроїв, інструментів, макетів та ін.

Загальні техніко-криміналістичні вимоги, які повинна мати клинкова холодна зброя

1. Мінімальна довжина клинка повинна становити не менше, як 90 мм. При цьому, довжина клинків визначається вимірюванням відстані від вістря до обмежувача або утику руків'я по прямій хорді. При отгібі обмежувача або утику в бік клинка довжина їх не враховується. Така довжина клинка вважається достатньою для ураження цілі.

2. Мінімальна допустима товщина клинку повинна бути не менше, як 2,6 мм. Вимірювання товщини клинка проводиться у найтовшому його місці за допомогою штангенциркуля чи мікрометра.

3. Кут загострення леза повинен забезпечувати достатні ріжучі властивості, і, у найбільш розповсюджених зразків клинкової зброї не повинен перевищувати 30°.

Разом з цим, кут загострення леза у зброї бойового призначення і ножів для виживання – до 40°, а у ножів для тяжких робіт (різновиди мисливських ножів загального призначення) – до 50°.

4. Для клинкової холодної зброї важливою характеристикою є

можливість нанесення колючих ударів, тому пробивна дія клинка обумовлена кутом загострення вістря або бойового кінця. Кут загострення вістря клинка (кут сходження кромки леза та лінії обуха або скоса обуха не повинен перевищувати більше, ніж 70°. Цей кут визначається величиною кута між умовними прямими лініями, які проходять від вістря через дві точки, які знаходяться на відстані 10 мм на кромці леза і лінії обуха або скоса обуха.

Найбільш доступний і простий спосіб визначення кутів загострення леза і вістря – за допомогою транспортира. Вимірювання транспортиром проводяться опосередкованим методом. Для цього на аркуші паперу будується трикутник, який являє собою збільшений в 10 разів перетин клинка. При цьому гострій кут повинен бути направлений донизу, верхня сторона дорівнюється товщині клинка перед початком заточки, а розміри бокових сторін відповідно, ширині заточки леза. Кут загострення вістря можна виміряти, накресливши його контури на папері, при цьому достатньо прикласти клинок до паперу і обвести вістря олівцем.

5. Форма і будова руків'я має важливе значення як для клинкової, так і для неклинкової холодної зброї, оскільки воно призначене для надійного утримання і керування зброєю при її застосуванні. Для обмеження зісковзування руки під час нанесення колючих та колюче-ріжучих ударів, руків'я повинно мати такі елементи, як обмежувач, утик, підпальцеві виїмки та відповідну форму. Ці елементи в конструкції руків'я можуть бути як самостійні, так і в будь-якій сукупності. Наприклад: наявність в конструкції тільки одного обмежувача з відповідними параметрами або наявність обмежувача і підпальцевих виїмок.

Обмежувач або утик повинен виступати хоча б з однієї сторони над держакон руків'я (зверху або знизу) не менше, як на 5 мм. А сумарна висота утику з двох сторін над держакон руків'я (зверху і знизу) повинна бути не меншою за 5 мм. Наприклад, якщо утик зверху руків'я виступає на 2 мм, а знизу на 3 мм, то сумарне його виступання складає 5 мм, що вважається достатнім з точки зору криміналістичних вимог та для віднесення досліджуваного зразка до холодної зброї.

Якщо на держакон руків'я є одна підпальцева виїмка, то її глибина повинна бути не менше за 5 мм. У разі, коли на держакон їх декілька, то глибина хоча б однієї з підпальцевих виїмок повинна бути не менше 4 мм незалежно від глибини інших.

Руків'я холодної клинкової зброї у своїй будові може не мати таких елементів, як утик, обмежувач або підпальцеві виїмки. Однак, відповідна форма держака може забезпечити його надійне утримання при нанесенні колюче-ріжучих ударів. Надійне утримання руків'я забезпечує бочкоподібна чи клиноподібна форма держака. В цьому випадку перебільшення у бочкоподібного чи клиноподібного держака максимального діаметра над діаметром в задній частині повинне бути не

РОЗДІЛ 3 ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ, ЯКІ ВИНИКАЮТЬ ПРИ ПРОВЕДЕННІ ЕКСПЕРТНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ХОЛОДНОЇ ЗБРОЇ

Має значення той факт, що вже є методичні вказівки і методика з проведення експертизи холодної зброї. У них розглядаються в основному будова і конструктивно-технічні відомості холодної зброї і низки предметів господарсько-побутового призначення. Причому розглядається тільки методика встановлення холодної зброї і вирішення питання про спосіб її виготовлення, хоча коло питань, що вирішуються експертизою холодної зброї, ширше. У зв'язку з цим є необхідність більш докладно розглянути методику проведення експертизи холодної зброї.

Дослідження об'єкта, наданого на експертизу завжди починається з огляду, що має багато загального зі слідчим оглядом предметів і проводиться за тими самими правилами. Зокрема, він повинен бути об'єктивним, повним, проводитися в суворій послідовності. Огляд як правило, починається з вивчення упаковки об'єкта, наданого на дослідження. Її вигляд і стан мають важливе значення, оскільки від цього може залежати цілість об'єкта і слідів на ньому.

Досліджуючи об'єкт, наданий на експертизу, необхідно зазначити найменування предмета, його розміри. Наводяться конструктивно-технічні відомості об'єкта. Для опису об'єкта дослідження і позначення окремих частин необхідно користуватися спеціальною термінологією, наведеною в довідниках. Дуже рідко, але ще зустрічаються випадки, коли експерти плутають найменування окремих частин зброї або допускають інші неточності в термінології.

При дослідженні клинкової зброї вказується довжина всього предмета й окремо клинка. Вимірювання загальної довжини проводиться від вістря до краю наконечника або замикаючої гайки. Довжина клинка вимірюється від вістря до обмежувача або нижнього кільця руків'я. Вказується і довжина руків'я. Якщо на ножі є обмежувач, то визначається його товщина, ширина і виступання над руків'ям. Товщина клинка визначається, як правило, біля руків'я. У клинків з одним лезом вимірюється товщина обуха, а в клинках з двосторонньою заточкою – товщина з ребрами жорсткості. Крім того, рекомендується вимірювати товщину клинка не лише в потовщеній частині й у найбільш тонкій частині клинка.

Уражуючі властивості клинка залежать багато в чому від гостроти бойового кінця, тому заміряється кут сходження леза і скосу обуха. Чим менше кут, тим гостріший клинок.

При дослідженні руків'я необхідно зазначити спосіб його кріплення та

наведені питання у вступній частині висновку експерта чи спеціаліста.

Формулювання відповідей повинні бути короткими, але зрозумілими, повними, конкретними, такими, які б не допускали двозначних тлумачень.

На кожне з поставлених питань має бути дана відповідь по суті або вказано, з яких причин неможливо його вирішити.

При формулюванні висновків недопустимо застосовувати будь-які позначення, які для зручності використовувалися при описі об'єктів у процесі дослідження. Наприклад, при дослідженні деякої кількості об'єктів, для зручності описання вони нумеруються. Така нумерація об'єктів припустима тільки в дослідницькій частині, а у висновках кожен з них повинен бути вказаним індивідуально.

4. Ілюстрація експертного дослідження.

До висновку експерта додається ілюстративний матеріал (фотознімки, зображення, виконані за допомогою цифрової та розмножувальної техніки, в тому числі з розміткою ознак, схеми, креслення, діапозитиви, макети тощо), який робить висновок більш зрозумілим і переконливим. Ілюстративний матеріал може розміщуватися в тексті висновку або у вигляді окремої ілюстративної таблиці, він повинен наочно висвітлювати процес експертного дослідження та його результати.

В ілюстративному матеріалі повинно бути відображено:

- упакування об'єктів дослідження та порушення упаковки при їх наявності;
- надані об'єкти дослідження; встановлені конкретні властивості (ознаки) об'єктів, зміна їх стану;
- ознаки об'єктів дослідження, з розміткою; з лівого боку або зверху розміщують ілюстрації досліджуваного об'єкта, з правого – порівнювального об'єкта із довідникової літератури чи натурної колекції;
- кожна ілюстрація повинна супроводжуватися пояснювальним текстом, який містить інформацію про зображення на ній. При цьому досліджуваний об'єкт називають своїм ім'ям, а не предметом, який надійшов на дослідження.

менше за 8 мм.

6. Конструктивно утиком може бути і виступаюча за межі держака п'ята, якщо вона забезпечує надійне утримання рукою і обмежує її зісковзування на клинок. При цьому товщина виступаючої над держакком п'яти клинка, що виконує функції утика, повинна бути не менше 5 мм, якщо п'ята не має в перерізі клиноподібної форми. Клиноподібна форма перерізу п'яти клинка може сприяти травмуванню руки. П'ята клинка повинна при цьому виступати донизу від держака не менше як на 5 мм (як і утик чи обмежувач).

Техніко-криміналістичні вимоги для неклінкової (ударно-дробильної) холодної зброї

Для неклінкової холодної зброї ударно-дробильної дії, техніко-криміналістичні вимоги мають менше параметрів і критеріїв ніж для клинкової, яка набула найбільшого розповсюдження, але це не означає, що дослідження такої зброї спрощене і потребує меншої уваги. Ударно-дробильна холодна зброя має глибокі історичні коріння, виникла на межі становлення людства, як суспільства, та не втратила свого значення до сьогодні.

Холодна зброя ударно-дробильної дії поділяється на два основних види: просту і складену.

Проста ударно-дробильна зброя (монолітні предмети – кастети, дубинки та ін.) повинні бути виготовлені з матеріалів, які забезпечують неодноразове застосування без пошкодження або руйнування предметів.

Складена ударно-дробильна зброя (предмети та знаряддя, які складаються з різних за функціональними властивостями частин – кистені, нунчаку та ін.) повинні бути виготовлені з матеріалів, які забезпечують неодноразове застосування без пошкодження чи руйнування предметів в цілому, так і окремих їх частин.

З'єднання елементів (мотузка, шнур, трос, ланцюг та ін.) складеної ударно-дробильної зброї повинні витримувати мінімальне навантаження на розрив – 10 кг.

Техніко-криміналістичні вимоги для металюної зброї

Метальна зброя поділяється на просту (ножі, списи, сюрікени та ін.) і механічну (луки, арбалети).

Проста металюна холодна зброя з клинковим уражуючим елементом (елементами) повинна відповідати вимогам до клинків клинкової холодної зброї, а саме за мінімальною довжиною і товщиною клинка, за кутом загострення леза і вістря. Форма і конструкція руків'я при цьому не має значення і до уваги не береться, оскільки основний спосіб застосування такої зброї – метання в ціль на відстані.

До механічної металюної холодної зброї (в т.ч. луки та арбалети) передбачено, щоб зусилля натягу тятиви було 20 і більше кілограмів. Зусилля натягу тятиви менше ніж 20 кг притаманне для спортивних снарядів.

Попереднє дослідження холодної зброї **Порядок і завдання досліджень**

Завданням цієї стадії є з'ясування мети дослідження; оцінка наданих у розпорядження судового експерта або спеціаліста-криміналіста матеріалів з точки зору достатності для вирішення поставлених питань; формування загальної уяви про досліджувані об'єкти, їх ознаки; побудова гіпотез; планування експертного дослідження.

Починається з ознайомлення з супровідними документами (постановою про призначення судової експертизи) з метою:

- встановлення відповідності їх оформлення законодавчим і нормативним вимогам;
- ознайомлення з обставинами справи (де, коли, у кого і за яких обставин вилучено);
- ознайомлення з поставленими перед експертом питаннями і визначення належності поставлених питань до компетенції судового експерта;
- визначення відповідності складності поставлених питань рівню технічної й матеріальної оснащеності експертної лабораторії, до якої надійшли матеріали дослідження, ілюстрація упакування, об'єктів дослідження;
- вивчення стану об'єктів дослідження (їх цілісність, відсутність змін, спричинених транспортуванням тощо);
- встановлення достатності та якості наданих матеріалів, об'єктів дослідження.

Другим етапом попереднього дослідження можна вважати ознайомлення з об'єктами дослідження, а саме:

- вивчення реквізитів упаковки об'єктів, її цілості й відсутності пошкоджень;
- визначення відповідності фактичної кількості об'єктів та їх зовнішніх відмітних ознак даним, зазначеним у супровідних документах (маркувальні позначення на деталях зброї, кількість предметів тощо).

Після ознайомлення з цими питаннями судовий експерт планує подальший процес дослідження: які технічні засоби і устаткування будуть задіяні для цього, необхідні літературні та інші довідникові джерела, натурні колекції, засоби вимірювання, фіксації та інше.

У випадках встановлення на підготовчому етапі обставин, що перешкоджають проведенню досліджень (невідповідність поставлених питань компетенції судового експерта тощо), експерт зобов'язаний діяти у відповідності до нормативних актів, що регламентують організацію проведення судових експертиз. На цій стадії, у разі невідповідності наданих об'єктів за кількістю, їх ознаками, складається акт у двох примірниках.

відповідний запис;

- дату направлення клопотання експерта про надання додаткових матеріалів, уточнення експертного завдання та зміст цього клопотання; дату надходження додаткових матеріалів або відомостей про наслідки розгляду клопотання;

- перелік довідково-нормативних матеріалів, інших інформаційних джерел, що використовувалися при проведенні дослідження, оформлений за бібліографічними правилами.

2. Дослідницька частина.

У дослідницькій частині вказується:

- спосіб доставки та вид упакування досліджуваних об'єктів із зазначенням у необхідних випадках відомостей про те, чи впливав спосіб упакування на їх збереженість;
- відповідність наданих на дослідження об'єктів їх переліку в постанові (ухвалі) про призначення експертизи;
- характеристики досліджуваних об'єктів, їх ознаки та властивості;
- методи, засоби та технічні прийоми, які використовувалися для вивчення об'єктів, в тому числі при ілюстрації;
- мета, умови і кількість, матеріали, прилади, використані при проведенні експертних експериментів, їх результати, способи фіксації отриманих результатів;
- процес порівнювального дослідження.

Експерт може провести дослідження з питань, поставлених на вирішення експертного дослідження, у порядку, обумовленому логічною послідовністю проведення експертного дослідження;

- коли при проведенні експертизи (дослідження) експерт (спеціаліст) виявить факти, які мають значення для справи, і з приводу яких йому не були поставлені питання, він вправі на них вказати в своєму висновку (ч. 3, ст. 102 КПК України);

- вимірювальні прилади, техніку, яка використовувалася при проведенні дослідження, оформленні висновку, ілюстративного матеріалу до нього;

- посилання на ілюстрації, додатки і необхідні пояснення до них;

- при проведенні повторної експертизи вказуються причини розбіжності з висновками попередніх експертиз, якщо такі були;

- відомості про кількість об'єктів, що повертаються ініціаторові, упакування об'єктів (характер, розміри упаковки, спосіб запобігання несанкціонованому доступу до об'єктів дослідження, зміст написів, кількість та належність підписів, відтисків печаток, їх розташування на упаковці, подальша доля упаковки, в якій об'єкти надійшли на дослідження), подальший рух об'єктів дослідження.

3. Висновки.

У висновках викладаються відповіді в тій послідовності, в якій

1. Вступна частина.

У вступній частині зазначається:

– найменування експертного підрозділу, в якому проводилося експертне дослідження; його юридична адреса, телефон секретаріату (канцелярії); найменування документа (висновок), його номер, місце та дата складання;

– посада експерта, який проводив дослідження, освіта, наявність у нього наукового ступеню, вченого звання, спеціальне звання, прізвище, ім'я та по батькові, кваліфікація судового експерта (експертна спеціальність), свідоцтво про присвоєння кваліфікації судового експерта, стаж експертної роботи;

– підстави для проведення дослідження: коли і ким (посада, прізвище, ініціали особи та найменування органу) винесені постанова або ухвала про призначення експертизи; реквізити відношення на проведення дослідження (дата та реєстраційний номер, посада, прізвище, ініціали особи та найменування органу, з якого воно надійшло), звернення адвоката, захисника, доручення державного органу, заяви громадянина, юридичної особи тощо;

– про попередження експерта про кримінальну відповідальність за завідомо неправдивий висновок (тільки у випадку проведення експертизи, крім цього, при проведенні експертизи в адміністративному та цивільному провадженні – також і за відмову без поважних причин від виконання покладених на нього обов'язків) з посиланням на відповідну статтю Кримінального кодексу України (ст.ст. 384, 385);

– обставини справи, які мають безпосереднє відношення до проведення експертизи, з обов'язковим зазначенням джерела їх отримання;

– перелік об'єктів дослідження (їх коротке найменування та основні характеристики);

– відомості про надані матеріали справи (у тому числі вид, назва матеріалів та кількість аркушів);

– питання, поставлені на вирішення експертного дослідження (дослівно у формулюванні постанови, ухвали, відношення, звернення, заяви тощо);

– відомості про процесуальні підстави та осіб, які були присутні під час проведення досліджень (прізвище, ініціали, процесуальний статус);

– у випадку проведення повторної експертизи – відомості про попередні експертизи; прізвища, ініціали експертів, найменування експертних установ чи місця роботи експертів, номери та дати висновків, зміст повторно поставлених питань; висновки попередніх експертних досліджень з цих питань, а також мотиви призначення повторної експертизи, які зазначені в постанові (ухвалі) про її призначення; у разі, якщо такі мотиви в постанові (ухвалі) не вказані, про це робиться

Роздільне (детальне) дослідження

Завданням роздільного дослідження є всебічне і повне вивчення властивостей та ознак досліджуваної холодної зброї та інших предметів, схожих з нею. Встановлення фактичних характеристик наданого на дослідження предмета (пристрою) та їх порівняння з критеріями призначеності та придатності для ураження цілі.

Формування проміжних висновків про класифікаційну належність предмета до холодної зброї чи предметів господарсько-побутового призначення, снарядів до металюної зброї та ін.

Ці завдання вирішуються шляхом:

– вивчення ознак і властивостей досліджуваних зразків холодної зброї та інших предметів;

– вивчення виявлених загальних (форма, розмір, вид, модель, зразок тощо, наприклад: ніж чи кинджал, спосіб кріплення елементів) та окремих ознак (своєрідні деталі зовнішньої будови, характерні властивості конкретного зразка холодної зброї) кожного з об'єктів дослідження;

– формування проміжного висновку (про встановлення групової приналежності тощо) за результатами проведеного дослідження;

– ілюстрація досліджуваних об'єктів, маркувальних позначок та інших ознак.

В обов'язковому порядку проводиться попередня оцінка конструктивних ознак наданого об'єкта. Перш за все, встановлюється, чи є на досліджуваному об'єкті сліди людини (сліди рук, крові, мікрОВОЛОКНА та ін.), якщо даний предмет був знаряддям злочину. Так саме необхідно поводитись, якщо завідомо невідомо, чи даний об'єкт був знаряддям злочину чи ні. Якщо арбалет заряджений і перебуває на бойовому взводі, його необхідно розрядити з дотриманням заходів безпеки. При цьому варто зафіксувати положення частин, деталей об'єкта й положення в ньому елементів заряджання (стріл, болтів).

У тому випадку, коли досліджуваний об'єкт був знаряддям злочину, необхідно вжити заходів для збереження слідової інформації, що міститься на ньому, а також задіяти спеціаліста відповідного профілю для фіксації і вилучення цих слідів. Якщо в документі про призначення експертизи відсутнє питання про те, чи є на ножі сліди крові, а експерт їх виявив, то сліди протираються марлевими тампонами, упаковуються й додаються до висновку експерта для можливого проведення надалі медико-біологічного дослідження.

Виявлення та вивчення ознак, що характеризують конструкцію, стан та спосіб виготовлення холодної зброї:

– фіксація зовнішнього вигляду об'єкта;

– визначення загальних конструктивних, розмірних та вагових характеристик об'єкта, конструктивних і розмірних характеристик його деталей, частин і механізмів (вузлів). Наприклад довжина і товщина

клинки, наявність і кількість дол на ньому;

- встановлення принципу роботи механізмів (вузлів) відкривання і фіксації клинка у складаних ножів, фіксуючого і спускового механізмів у арбалетів;

- встановлення правильності взаємодії деталей, частин і механізмів (вузлів) спускового механізму, їх комплектності та стану (знос, поломки, та ін.);

- виявлення (за їх наявності) та вивчення маркувальних, номерних та інших виробничих і експлуатаційних позначок і клейм;

- визначення способу виготовлення (переробки, ремонту) об'єкта.

При відсутності яких-небудь деталей, частин і механізмів (вузлів) об'єкта, наявності їх дефектів і неправильної взаємодії оцінюється вплив цього на можливість застосування предмета за призначенням відповідним для його виду способом дії.

Неправильне складання холодної зброї, так само, як і надходження її на дослідження в розібраному вигляді (якщо вона розбірна), характеризує тимчасовий стан об'єкта, не має незворотного характеру і не впливає на вирішення питання про придатність його до застосування. Це повинно бути відображено у висновку експерта.

У випадку якщо проведення пострілів з арбалету неможливо через наявність дефекту конструкції об'єкта, який можна відносно легко усунути, експерт може усунути цей дефект і продовжити дослідження з метою визначення належності об'єкта до холодної зброї. Характер дефекту й спосіб його усунення відображаються у висновку експерта.

Визначення способу виготовлення об'єкта здійснюється виходячи з особливостей його конструкції, обробки деталей, способів з'єднання деталей і механізмів, матеріалів, використаних для їх виготовлення, а також наявності й змісту маркувальних, номерних та інших виробничих і експлуатаційних позначок і клейм.

Проведення роздільного дослідження починається з огляду предмета (пристрою).

На цьому етапі проводиться огляд предметів (приладів) з метою визначення їх загального стану; правильності оформлення матеріалів, що надані на дослідження; визначення технічної забезпеченості для ураження цілі.

Технічна забезпеченість для ураження цілі визначена характерною сукупністю конструктивних елементів.

Для цього проводиться фіксація зовнішнього вигляду предмету (пристрою). З використанням фотозйомки фіксується зовнішній вигляд досліджуваного об'єкта, маркувальні та номерні позначки (за їх наявності), дефекти, що перешкоджають його застосуванню за призначенням; при дослідженні об'єктів, виготовлених або перероблених саморобним способом, ілюструються ознаки способу виготовлення

- вимірювання його загальних розмірів та розмірів елементів;

- встановлення способу з'єднання елементів;

- визначення способу дії уражуючих елементів;

- встановлення виду матеріалів, з яких виготовлено предмет (якщо він монолітний) або елементи предмету (пристрою), в т. ч. елементи кріплення складових частин.

Порівняння з аналогами, встановлення приналежності предмета (пристрою) до певного класу, виду та типу.

Перевірка відповідності розмірних та інших конструктивних особливостей предмета (пристрою) техніко-криміналістичним характеристикам, здійснюється за додатками методики, а при відсутності, їх визначальним техніко-криміналістичним характеристикам відомих найближчих аналогів конкретного різновиду холодної зброї.

На цьому етапі випробувань проводяться:

- порівняння форми, розмірів та конструкції предмету (пристрою) з формами, розмірами та конструкцією відомих зразків холодної зброї та предметів господарсько-побутового призначення;

- порівняння основних технічних характеристик предмету (пристрою) з основними техніко-криміналістичними характеристиками відомих зразків холодної зброї та предметів господарсько-побутового призначення;

- визначення безпечності використання предмету (пристрою);

- визначення можливості ураження цілі.

При повному збігу або несуттєвих розбіжностях порівнювальних ознак досліджуваного предмету (пристрою) і ознак найближчого аналогу холодної зброї робиться висновок про наявність у досліджуваного предмета технічної забезпеченості для ураження цілі.

При суттєвих (таких, що перешкоджають ураженню цілі типовим для найближчого аналогу холодної зброї способом) розбіжностях, робиться висновок про відсутність у досліджуваного предмета технічної забезпеченості для ураження цілі.

Якщо предмет (пристрій) не має технічної забезпеченості для ураження цілі, він визнається таким, що не відноситься до холодної зброї (з зазначенням його групової приналежності до конкретного виду предметів господарського-побутового або іншого призначення) і подальші випробування не проводяться.

Визначення достатності уражуючих властивостей предметів (пристроїв) проводиться шляхом експериментальної перевірки міцнісних властивостей їх конструкції в цілому при статичних та динамічних випробуваннях.

Структура висновку експерта при оформленні експертних досліджень холодної зброї

Висновок експерта складається з трьох частин: вступної, дослідницької та висновків – відповідей на поставлені питання.

роздроблюючих ударів зверху по голові. Якого-небудь іншого виробничого, господарського, побутового або спеціального призначення ці предмети не мали.

До такої ж зброї відносяться різні варіанти «свинцевих рукавичок», «піврукавичок» і т.д.

Порядок проведення експериментального дослідження холодної зброї

Підготовка до експериментального дослідження атипової холодної зброї складається з таких етапів:

- відбір об'єктів експериментального дослідження (при наявності партії однакових виробів);
 - вивчення нормативно-технічної документації (при наявності);
 - підготовка приборів контролю та необхідних для їх роботи матеріалів.
- Усі дослідження об'єктів проводяться при нормальних кліматичних умовах.

Перед дослідженням об'єкти (предмети або пристрої), матеріали та вимірювальні прилади витримуються щонайменше на протязі двох годин в нормальних кліматичних умовах.

Завдання експериментального дослідження.

Встановлення фактичних характеристик наданого на дослідження предмета (пристрою) та їх порівняння з критеріями призначеності та придатності для ураження цілі.

Показник, що оцінюється.

Наявність сукупності криміналістичних ознак, на основі якої встановлюється приналежність досліджуваного предмета (пристрою) до конкретного різновиду холодної.

Відсутність сукупності необхідних визначальних ознак холодної зброї дозволяє віднести зразок до певної групи виробів господарсько-побутового призначення, які конструктивно схожі з такою зброєю.

Порядок проведення експериментального дослідження.

Огляд предмета (пристрою) та ознайомлення з супроводжувальною документацією.

На цьому етапі:

- проводиться огляд предметів (приладів) з метою визначення його загального стану;
- визначення правильності оформлення матеріалів, що надані на дослідження.

Визначення технічної забезпеченості для ураження цілі.

Визначення характерної сукупності конструктивних елементів.

На цьому етапі проводиться:

- фіксація зовнішнього вигляду предмету (пристрою);
- встановлення форми уражуючих та інших елементів (в т. ч. гостроти заточки леза);

об'єкта й особливості конструкції.

Далі встановлюється форма уражуючих та інших елементів (в т.ч. гостроти заточки леза та кута загострення вістря); вимірювання його загальних розмірів та розмірів окремих елементів конструкції; встановлення способу з'єднання елементів (наприклад: руків'я кріпиться на хвостовик клинка насадним чи плащатим способом, із застосування різьбового з'єднання і т.п.).

Визначається спосіб дії уражуючих елементів відповідно до виду холодної зброї (для ножів – колюче-ріжуча дія, для стилетів колюча дія та ін.).

Далі встановлюється вид матеріалів, з яких виготовлено предмет (якщо він монолітний) або елементи предмету (пристрою), в т.ч. елементи кріплення складових частин. При цьому визначається тільки загальний вид матеріалів, що може бути визначено органолептичними методами: метал сірого кольору, шкіра, пластична маса і т.п., а не надається конкретна назва матеріалу, наприклад латунь, сталь, бивень слона та ін.

Приклад описання ножа у дослідницькій частині висновку експерта:

« ... ніж складається з клинка, утика та руків'я. Спосіб з'єднання клинка з руків'ям – плащатий. Загальна довжина ножа становить 217 мм.

Клинок ножа виготовлений з металу світло-сірого кольору, що добре притягується магнітом. Розмірні характеристики: довжина клинка – 105,7 мм, найбільша ширина у п'яти – 27 мм, товщина клинка – 3,9 мм. Клинок однолезий. Лезо має двохсторонню заточку, ширина лінії заточки 15 мм. Кут заточки леза 21 градус. П'ята клинка в поперечному розрізі має форму прямокутника, довжиною від утику до леза – 27 мм, товщиною – 3,9 мм. Обух клинка прямий. На відстані 86,2 мм від утику починається скіс обуха довжиною 19,5 мм. Форма скосу обуху ввігнута. Вістря утворене сходженням скосу обуха та заокругленням леза під кутом 35 градусів. Поверхня клинка гладка, полірована до дзеркального блиску. Будь-які маркування і позначки відсутні.

Руків'я клинка фігурної форми, утворене двома накладками з деревини темної породи і утиком. Кріпиться до хвостовика клинка трьома заклепками. В нижній частині держака є 4 заглиблення – підпальцеві виїмки, ввігнутої форми, найбільшою глибиною 8 мм. Довжина руків'я 99 мм, висота – 28 мм, товщина – 20,5 мм.

Між клинком та держакон руків'я є утик, виготовлений з металу світло-сірого кольору, який не притягується магнітом. Утик фігурної форми, нижній кінець витягнутий. Загальна довжина утика – 13,6 мм, висота – 37 мм, товщина – 20,5 мм. Верхній і нижній кінці утика виступають над руків'ям на 4 і 7 мм, відповідно.

Порівняльне дослідження

Основне завдання порівняльного дослідження – віднесення досліджуваного зразка до певного типу, виду, моделі, зразка холодної зброї у відповідності з різними класифікаційними критеріями

(мисливського, бойового чи спортивного призначення; ніж, кинджал чи стилет і т. п.). Встановлені конструктивні ознаки об'єкта дослідження (розміри, будова, спосіб з'єднання елементів та ін.) порівнюються методом зіставлення з довідковими даними, які містять різні зразки холодної зброї й конструктивно подібних до неї виробів, а також зі зразками натурних криміналістичних колекцій такої зброї, які ведуться в криміналістичних підрозділах.

Порівняння з аналогами холодної зброї і встановлення належності предмета чи пристрою до певного класу, виду та типу проводиться зіставленням відповідності розмірних та інших конструктивних особливостей предмета (пристрою) техніко-криміналістичним характеристикам, вміщеним як додатки до Методики, а при відсутності їх – певним техніко-криміналістичним характеристикам відомих найближчих аналогів конкретного різновиду холодної зброї чи побутових предметів.

На цьому етапі дослідження проводять порівняння:

- форми, розмірів та конструкції предмету (пристрою), як в цілому, так і окремих його елементів з формами, розмірами та конструкцією відомих зразків холодної зброї та предметів господарсько-побутового призначення;

- основних технічних характеристик предмету (пристрою) з основними техніко-криміналістичними характеристиками відомих зразків холодної зброї та предметів господарсько-побутового призначення;

- визначення можливості ураження цілі способом дії відповідним до даного виду холодної зброї та безпечності використання предмету при нанесенні ушкоджень.

При повному збігу або несуттєвих розбіжностях порівнювальних ознак досліджуваного предмету (пристрою) і ознак найближчого аналогу холодної зброї робиться висновок про наявність у досліджуваного предмета технічної забезпеченості для ураження цілі.

При суттєвих (таких, що перешкоджають ураженню цілі типовим для найближчого аналогу холодної зброї способом) розбіжностях, робиться висновок про відсутність у досліджуваного предмета технічної забезпеченості для ураження цілі.

Якщо предмет (пристрій) не має технічної забезпеченості для ураження цілі, він визнається таким, що не відноситься до холодної зброї (із зазначенням його групової приналежності до конкретного виду предметів господарсько-побутового, спортивного або іншого призначення) і подальші випробування не проводяться.

У тому випадку, коли предмет має всі ознаки військової (бойової) зброї (повністю відповідає визначенню, наданому в Методиці), промислового виготовлення і не має дефектів то подальше дослідження не проводиться, а предмет визнається холодною зброєю. Така зброя вже при її виготовленні має заздалегідь обумовлені міцнісні властивості та

до якого виду типу, відносяться досліджувані об'єкти, які їх розмірні характеристики з якого матеріалу виготовлені об'єкти дослідження. За результатами огляду холодної зброї можна говорити про умови її зберігання.

При огляді наданої на дослідження холодної зброї проводяться необхідні вимірювання. Результати попереднього дослідження (огляд упаковки речових доказів, вивчення обставин справи, питань, поставлених експерту, при огляді холодної зброї, що надійшла на дослідження) записуються і в подальшому використовуються при складанні вступної частини висновку експерта.

У процесі ознайомлення з документами, що надійшли на дослідження і огляді речових доказів планується подальша робота експерта, тобто намічається план проведення дослідження, з метою забезпечити найбільш повне і достовірне вирішення питань, поставлених перед експертом.

В процесі дослідження, перш за все, необхідно встановити послідовність різних досліджень речових доказів. Далі речові докази підготовлюються для проведення експериментальних випробувань і подальшого детального дослідження.

Дослідження атипової (замаскованої) холодної зброї

Атипова – замаскована (маскована) холодна зброя. Маскування, як правило, проводиться під різні побутові предмети, що дозволяє приховано носити зброю при собі, швидко і несподівано приводити її в дію. У Франції, Англії, Німеччині та інших країнах широке розповсюдження в кінці XIX ст. і на початку XX ст. отримали замасковані в тростини або парасольки шпаги і стилети.

У криміналістичній практиці така зброя зустрічається рідко і переважно саморобного виготовлення: тростини-стилети, тростини-шпаги і навіть замаскована комбінована холодна зброя (наприклад, биток-стилет, замаскований в тростину); є випадки маскування саморобним способом ножів, кинджалів і стилетів з короткими клинками (5-7 см) в авторучки, трубки для куріння та інші побутові предмети.

Зброя повністю нетипової оригінальної конструкції зустрічається рідко, зазвичай саморобного виготовлення і найнесподіваніших конструктивних варіантів, що не дозволяє віднести досліджувані екземпляри до якого-небудь виду (підвиду, різновиду) стандартної або нестандартної холодної зброї, але має всі основні родові ознаки холодної зброї (загальним для будь-якої зброї і спеціальними, тобто в комплексі, що характеризують предмет саме як холодну зброю).

Яскравим прикладом є випадок дослідження експертами-криміналістами двох предметів, вилучених у підозрюваного при квартирному обшуку у справі про розбій. Обидва вони були виготовлені саморобним способом зі свинцю (масою по 1,1 кг і 1,3 кг), форма їх розрахована на кріплення за допомогою ременів до кисті руки і завдання

зброї.

Якщо об'єкт промислового виробництва не віднесений виробником до холодної зброї, та має при цьому належну для холодної зброї сукупність конструктивних ознак, надійність конструкції, розмірні характеристики, такий об'єкт визнається холодною зброєю. Такими об'єктами нерідко бувають туристичні ножі іноземного виробництва, які за параметрами і технічними характеристиками відносяться до холодної зброї, згідно з вимогами діючої Методики. У висновку вказується:

- типова й видова приналежність об'єкта відповідно до класифікації холодної зброї;

- конструктивні ознаки об'єкта, які характерні для холодної зброї і що дозволяють без внесення змін до конструкції об'єкта або при внесенні певних змін, що не мають незворотного характеру віднести його до холодної зброї.

При формулюванні результатів дослідження з визначення приналежності досліджуваного об'єкта до холодної зброї можливі дві форми висновків:

- досліджуваний об'єкт є холодною зброєю;
- досліджуваний об'єкт не є холодною зброєю.

Висновок про неможливість вирішення питання про приналежність досліджуваного об'єкта до холодної зброї в даному виді досліджень не виноситься. Форма висновків за результатами досліджень холодної зброї і конструктивно схожих з нею предметів і пристроїв повинна мати категоричний характер – позитивний чи негативний.

При формулюванні результатів дослідження з віднесенням досліджуваного предмета до предметів господарсько-побутового, спортивного чи іншого призначення, у висновку обов'язково повинні бути указані – тип, вид предмета, зміст клейм і номерних позначень, рік випуску (при їх наявності), основні дані виробника (країна, фірма тощо).

Оформлення результатів досліджень

Результати досліджень оформлюються висновком встановленої форми з дотриманням вимог, установлених стандартами, іншими нормативними актами, які регламентують порядок оформлення документів, з використанням наукового стилю мови, вимог ст. 102 КПК України, рекомендацій ДНДЕКЦ МВС України і Інструкції про призначення проведення судових експертиз та експертних досліджень Міністерства Юстиції України.

Основним завданням цієї стадії дослідження є оформлення проведеного експертного дослідження висновком експерта. До цієї стадії відноситься складання висновку за результатами проведеного дослідження відповідно до встановленої структури і виготовлення ілюстративного матеріалу.

Огляд речових доказів проводиться за загальною методикою, а саме

технічне забезпечення для ураження цілі, а в багатьох випадках набагато перевищує їх.

Відсутність сукупності необхідних визначальних ознак холодної зброї дозволяє віднести зразок до певної групи виробів господарсько-побутового призначення, які конструктивно схожі з такою зброєю.

Стадія експертного експерименту

Визначення достатності уражуючих властивостей

Стадія експертного експерименту при дослідженні холодної зброї проводиться з метою визначення достатності її уражуючих властивостей. Всі випробування об'єктів проводяться при нормальних кліматичних умовах. Перед випробуваннями об'єкти (предмети або пристрої), матеріали та вимірювальні прилади повинні витримуватись щонайменше на протязі двох годин в нормальних кліматичних умовах (особливо, коли об'єкти дослідження підлягали транспортуванню при низькій температурі).

Визначення достатності уражуючих властивостей предметів (пристроїв) проводиться шляхом експериментальної перевірки міцнісних властивостей їх конструкції в цілому та окремих елементів при статичних та динамічних випробуваннях. Спочатку проводяться статичні випробування досліджуваних об'єктів, а після їх успішного завершення – динамічні випробування.

Статичні випробування

короткоклінкових предметів (пристроїв)

Статичні випробування за вимогами Методики повинні проводитись відносно всіх короткоклінкових предметів (ножі, кинджали, кортики та ін.) окрім короткоклінкової металевий холодної зброї та довгоклінкової холодної зброї (шаблі, палаші, мечі та ін.).

Спочатку перевіряється міцність та пружність конструкції клинка, яка визначається за схемою: ніж затискається у лещата або спеціальний випробувальний прилад за руків'я у місці кріплення клинка. До вістря прикладається зусилля 5 кг шляхом підвішування гирі чи за допомогою пружинного динамометра в напрямку, перпендикулярному площині клинка в обидві сторони. Клинок не повинен вигинатися більше 5% своєї довжини. Після випробування не повинно бути залишкової деформації клинка більш ніж 1% від його довжини. Об'єктивність випробування забезпечується проведенням не менш трьох перевірок для кожного предмету (див. схему 2.1).

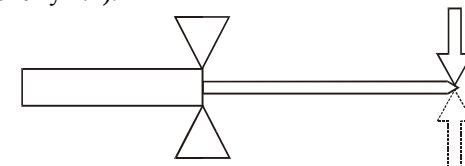

Схема 2.1.

Далі перевіряється міцність конструкції вузла з'єднання клинка з руків'ям, яка визначається за такою схемою. Ніж затискається в пристрої за клинок в 10 мм від місця з'єднання з руків'ям. До верхнього краю руків'я прикладається зусилля 5 кг в напрямку, перпендикулярному площині клинка в обидві сторони. Після випробування не повинно бути: залишкової деформації, виникнення люфтів, руйнування деталей та механізмів ножа. Випробування проводяться не менш трьох разів відносно кожного досліджуваного предмету чи пристрою (див. схему 2.2).

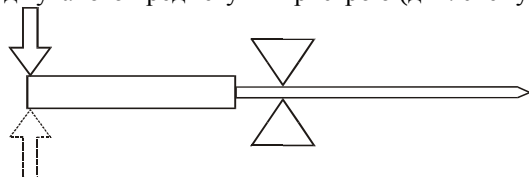

Схема 2.2.

Наступне статичне випробування стосується перевірки міцності конструкції вузла фіксатора в ножах складаних та міцності загальної конструкції ножів нескладаних, що визначається за такою схемою. Ніж встановлюється на нерухомі опори біля кінців клинка та руків'я. До місця з'єднання клинка з руків'ям прикладається зусилля 15 кг у напрямку, перпендикулярному вісі клинка вздовж його площини, в обидві сторони (з боку обуха і з боку леза клинка). Після випробування не повинно бути: залишкової деформації, виникнення люфтів, руйнування деталей та механізмів ножа, порушення надійності фіксації. Випробування проводяться не менш трьох разів відносно кожного об'єкта дослідження (див. схему 2.3).

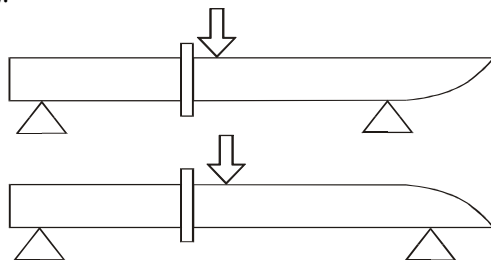

Схема 2.3.

Якщо при проведенні всіх зазначених випробувань перераховані вище стосовно кожного виду випробувань пошкодження (дефекти) не виникли, то досліджуваний предмет (пристрій) вважається таким, що має достатню для ураження цілі міцність.

Якщо при проведенні одного з зазначених видів випробувань виникає хоча б один дефект (пошкодження, руйнування), предмет (пристрій) вважається таким, що не має достатньої для ураження цілі міцності.

Оцінка результатів дослідження і формулювання висновку експерта

Основним завданням цієї стадії є:

- підсумовування результатів досліджень попередніх стадій;
- порівняння отриманих при проведенні роздільного і експериментального дослідження характеристик та параметрів досліджуваних об'єктів з встановленими Методикою вимогами;
- формулювання висновку про класифікаційну приналежність досліджуваного предмету чи пристрою.

Виходячи з результатів проведеного дослідження, формулюються відповіді на питання про приналежність об'єкта до холодної зброї чи предметів господарсько-побутового призначення та їх придатність до застосування (стрільби – для механічної метальної зброї).

Висновок про приналежність досліджуваного об'єкта до холодної зброї робиться при наявності у цього об'єкта необхідного й достатнього комплексу ознак такої зброї, а саме: призначеності і придатності для ураження цілі. Висновок повинен містити чітку й однозначну відповідь на питання про приналежність об'єкта до холодної зброї із зазначенням її конкретного типу або виду, моделі, зразка, способу виготовлення та його придатності до застосування. Висновок не повинен бути перевантажений наявністю класифікацій об'єкта на кількох підставах одночасно й відомостями, що не мають безпосереднього відношення до відповіді на поставлене питання.

Якщо об'єкт є холодною зброєю промислового чи кустарного виробництва, зазначається його тип, модель (зразок), зміст клейм і номерних позначень, рік випуску, основні дані виробника (країна, фірма).

Коли об'єкт є холодною зброєю промислового чи кустарного виробництва з внесеними саморобним способом конструктивними змінами, які не призвели до його переходу до іншої видової групи, вказується:

- тип, модель зброї, зміст номерних позначень, рік випуску, основні дані виробника (країна, фірма тощо);
- у чому саме виражаються внесені конструктивні зміни, або робиться посилання на їх опис в дослідницькій частині висновку експерта.

Якщо холодна зброя виготовлена шляхом переробки саморобним способом промислової холодної зброї, вказується:

- найближчий аналог холодної зброї певного типу й виду;
- тип, модель (зразок), зміст номерних позначень, рік випуску, основні дані виробника (країна, фірма тощо) зброї, з якої виготовлений досліджуваний зразок, або деталі й частини якої використані для виготовлення;
- тип і вид снарядів (метальних елементів – стріл, болтів), з використанням яких можна проводити постріли з механічної метальної

m – маса кулеподібного уражуючого елемента (стріли), кг;
 V – швидкість польоту уражуючого елемента, м/с;
 π – постійна величина = 3,14;
 D – діаметр кулеподібного уражуючого елемента, мм.

Динамічні випробування предметів ударно-дробильної дії

Динамічні випробування проводяться для встановлення можливості неодноразового ураження цілі при застосуванні досліджуваного предмету (пристрою) типовим для найближчого аналога (аналогів) холодної зброї способом (способами).

В разі наявності ударної частини, що являє собою концентровану масу вагою до 0,1 кг, подальше дослідження не проводиться, а предмет визнається не холодною зброєю.

Як мішень для нанесення ударів використовується суха соснова дошка товщиною до 50 мм.

При цьому необхідно виконати умови:

- кількість ударів – до 50, але не менше 10;
- сила ударів – максимальна (з наростаючим зусиллям);
- кутовий діапазон напрямків ударів – від 30° до 90°.

Якщо при проведенні не менш як десяти експериментів не виникло будь-яких пошкоджень предмету (пристрою), предмет (пристрій) визнається таким, що має достатні міцнісні властивості для ураження цілі.

Якщо при нанесенні до 10 ударів виникають суттєві деформації та руйнування предмету (пристрою), які роблять неможливим подальше нанесення ударів у зв'язку з можливістю ушкодження експериментатора, експеримент припиняється і досліджуваний об'єкт визнається таким, що не відповідає вимогам технічної забезпеченості.

Якщо при нанесенні до 10 ударів виникають незначні деформації та руйнування окремих фрагментів елементів об'єкту, які не виключають подальше нанесення ударів, додатково наноситься щонайменше 20 експериментальних ударів.

Якщо при нанесенні серії додаткових ударів виникають суттєві деформації та руйнування предмету (пристрою), які роблять неможливим подальше нанесення ударів у зв'язку з повним або частковим (відокремлення елементів) руйнуванням об'єкту або можливістю ушкодження експериментатора, експеримент припиняється і досліджуваний об'єкт визнається таким, що не відповідає вимогам технічної забезпеченості.

Якщо при нанесенні серії додаткових (більше 10) ударів зазначені деформації та руйнування предмету (пристрою) не виникають, досліджуваний об'єкт визнається таким, що відповідає вимогам технічної забезпеченості.

Динамічні випробування клинкових предметів та пристроїв

Динамічні випробування проводяться для встановлення можливості неодноразового ураження цілі при застосуванні досліджуваного предмету чи пристрою типовим для цього виду або найближчого аналога холодної зброї способом. Клинкові предмети в залежності від характеру вістря та заточки леза випробовуються шляхом нанесення колючих, рублячих ударів або проведення експериментальних зрізів для перевірки ріжучих властивостей.

Як мішень для нанесення колючих та рублячих ударів використовується суха соснова дошка товщиною до 50 мм.

При проведенні експерименту необхідно виконати до 50 ударів, але не менше 10 з максимальною силою (поступово наростаючою) у напрямку від 30° до 90° до площини дошки. При цьому площина клинка повинна бути під 90° відносно волокон деревини. Колючі удари наносяться по пласкому боку дошки, рублячі удари наносяться по ребру дошки.

Якщо при проведенні не менш як десяти експериментів не виникло будь-яких пошкоджень досліджуваного об'єкту, а глибина проникнення клинка в матеріал мішені не менше як 10 мм, предмет визнається таким, що має достатні міцнісні властивості для ураження цілі.

Якщо при нанесенні до 10 ударів виникають суттєві деформації та руйнування предмету, які роблять неможливим подальше нанесення колючих ударів у зв'язку з можливістю ушкодження експериментатора, експеримент припиняється і досліджуваний об'єкт визнається таким, що не відповідає вимогам технічної забезпеченості.

В тому випадку, коли при нанесенні до 10 ударів виникають незначні деформації та руйнування окремих фрагментів елементів об'єкту, які не виключають подальше нанесення колючих ударів, додатково наноситься щонайменше 20 експериментальних ударів.

Якщо при нанесенні серії додаткових ударів виникають суттєві деформації та руйнування предмету, які роблять неможливим подальше нанесення колючих ударів у зв'язку з повним або частковим (відокремлення елементів) руйнуванням об'єкту або можливістю ушкодження експериментатора, експеримент припиняється і досліджуваний об'єкт визнається таким, що не відповідає вимогам технічної забезпеченості.

Якщо при нанесенні серії додаткових ударів зазначені деформації та руйнування предмету не виникають, досліджуваний об'єкт визнається таким, що відповідає вимогам технічної забезпеченості.

Наявність та ступінь заточки клинків проводиться шляхом огляду та експериментів.

Якщо при огляді встановлено, що на лезі клинка є заводська (фабрична) заточка, кут якої складає 31° і більше, об'єкт вважається не

призначеним для нанесення різаних ушкоджень і випробування не проводяться.

Якщо кут заточки складає 30° і менше, проводяться експериментальні зрізи (не менше п'яти) стрижня товщиною 10-12 мм з березової (або подібної за щільністю) деревини, при цьому зріз має бути рівним, без задири, на лезі клинка не повинно бути вигинів, викришувань, притуплень.

Якщо експериментальні зрізи та леза клинків після цих експериментів відповідають зазначеним вимогам, об'єкт вважається таким, що має достатні міцнісні властивості для ураження цілі шляхом нанесення різаних ушкоджень.

При неможливості зробити рівний зріз або виникненні на зрізові задири, робиться висновок про непридатність об'єкту у наданому стані для нанесення різаних ушкоджень. В цьому разі повинна бути дана оцінка можливості та ступеню складності приведення об'єкту у стан, придатний для нанесення різаних ушкоджень. Якщо можливо та нескладно привести об'єкт у стан, придатний для нанесення різаних ушкоджень, зазначені недоліки експериментальних зрізів не можуть вважатися достатньою підставою для висновку про непризначеність досліджуваного об'єкту для нанесення різаних ушкоджень.

При виникненні у процесі експериментів (по п'ятій включно) хоча б одного з вищезазначених дефектів леза – робиться висновок про відсутність у випробуваного об'єкту достатньої міцності для нанесення різаних ушкоджень.

Динамічні випробування метальних предметів та пристроїв

Динамічні випробування проводяться для встановлення можливості неодноразового ураження цілі при застосуванні досліджуваного предмету (пристрою) типовим для найближчого аналога холодної зброї способом. Метальні предмети та пристрої випробовуються шляхом експериментального кидання або пострілів у мішень.

Загальні умови випробувань металевих предметів та пристроїв такі. Як мішень застосовується суха соснова деревина не менш як 50 мм завтовшки. По цій мішені проводяться кидання (метання) досліджуваних об'єктів у кількості до 50 разів, але не менше 10.

Динамічні випробування простих металевих предметів проводяться шляхом кидання в мішень у спосіб, характерний для найближчого аналога холодної зброї з відстані – 3-5 метрів.

Простий металевий предмет визнається таким, що має достатні уражувачі властивості, якщо при проведенні не менш як десяти експериментів не виникло будь-яких пошкоджень предмету, а глибина проникнення бойової частини (клинки, вістря) в матеріал мішені сягає не менше 10-ти мм.

Якщо при контактах з мішенню простого металевого предмету виникли пошкодження уражувачого елемента (вигини, притуплення, викришування) або пошкодження (руйнування), внаслідок яких порушується необхідна для ураження цілі балансування предмету, досліджуваний предмет визнається таким, що не має достатніх уражувачих властивостей.

Якщо при здійсненні до 10 кидків виникають незначні деформації та руйнування окремих фрагментів елементів об'єкту, які не виключають подальше нанесення ударів, додатково проводиться щонайменше 20 експериментів.

Якщо при нанесенні серії додаткових ударів виникають суттєві деформації та руйнування предмету (пристрою), які роблять неможливим подальше нанесення ударів у зв'язку з повним або частковим (відокремлення елементів) руйнуванням об'єкту або можливістю ушкодження експериментатора, експеримент припиняється і досліджуваний об'єкт визнається таким, що не відповідає вимогам технічної забезпеченості.

Якщо при нанесенні серії додаткових ударів зазначені деформації та руйнування предмету (пристрою) не виникають, досліджуваний об'єкт визнається таким, що відповідає вимогам технічної забезпеченості.

Динамічні випробування механічних металевих предметів проводяться шляхом метання снаряду (пострілів) у мішень у спосіб, характерний для найближчого аналога холодної зброї при таких додаткових умовах: дистанція метання від 5 до 100 метрів; зусилля натягу тятиви для арбалетів та луків 20 кг і більше. Стріли для арбалетів та луків повинні бути з наконечником конічної форми та кутом загострення менше 30°.

Механічний металевий предмет (пристрій) визнається таким, що має достатні уражувачі властивості, якщо:

- при проведенні не менш як десяти експериментів не виникло будь-яких пошкоджень предмету (пристрою);

- глибина проникнення стрілоподібного уражувачого елемента в матеріал мішені сягає не менше як:

- при дистанції 5 метрів – глибина не менше 20 мм;
- при дистанції 10 метрів – глибина не менше 15 мм;
- при дистанції 20 метрів – глибина не менше 10 мм.

Для стрільби з арбалетів, рідше з луків, можуть застосовуватись стріли ударної дії – вістря наконечника яких незагострене і має оживальну, напівсферичну або форму усіченого конуса. Питома кінетична енергія (E_n) кулеподібного (ударної дії) уражувачого елемента сягає не менше як 0,5 Дж/мм².

$$E_n = \frac{2mV^2}{\pi D^2};$$

де: E_n – питома кінетична енергія, Дж/мм²;